Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

Liikennejaosto HE 146/2020 vp / Hallituksen esitys eduskunnalle talousarvioksi vuodelle 2021

Väyläverkon kehittämis- ja kunnossapitohankkeet alueiden näkökulmasta sekä rahoituksen riittävyys, Pirkanmaan ELY-keskuksen lausunto

Yleistä perusväylänpidon tasosta

Pirkanmaan ELY-keskus kiittää mielenkiinnostanne kuulla alueen asiantuntijoita eduskunnan talousarvioesitykseen liittyen.

Pirkanmaalle talousarvioesityksen perusteella jyvitetään perusväylänpidon rahoitusta vuodelle 2021 yhteensä 45,9 milj. €, kun sitä tänä vuonna on kaikki lisärahoitukset mukaan lukien on osoitettu 55,6 milj. €.

Alueen kansalaisten, elinkeinoelämän kuljetusten ja tienpitäjien näkökulmasta suurin huoli talousarviossa väylänpitoon liittyen on mielestämme tieverkon lisääntyvä korjausvelka. Vuonna 2020 tienpidon rahoitus on riittävällä tasolla teiden kunnon heikkenemisen pysäyttämiseen, joskin silläkään velkaa ei vielä pystytä vähentämään. Vuonna 2021 rahoitus vähenee merkittävästi eli kunnon heikkeneminen väistämättä jatkuu.

Pirkanmaalla hoidon taso ylläpidetään nykytasolla. Tänä vuonna päätettyihin lisärahoitusinvestointeihin joudutaan varaamaan rahoitus tästä peruskehyksestä. Alueella päätettäviin investointeihin ei ole osoitettu viime vuosina rahaa, joten ainoa keino karsia menoja on vähentää korjauksia.

Lisärahoituksen kohdentaminen ELY-keskusten henkilöstöresursseihin on erittäin tärkeää toiminnan laadun ja tehokkuuden kannalta.

Tieverkon kunto heikkenee kiihtyvällä vauhdilla

Korjausten vähenemisen takia teiden ja etenkin päällystettyjen teiden kunto heikkenee entisestään vuonna 2021. Pirkanmaalla on tämän vuoden lopulla jo ennestään 550 km (14,2 %) huonokuntoisia päällysteosuuksia. Vuoden 2021 lopulla niitä tulee olemaan noin 600 km.

Vuoden 2019 lähes ennätyksellisen alhainen korjaustaso johti rappeutumisvauhti kiihtymiseen korjauksista säästettäessä. Kun aiemmin yhden talven aikana on tullut keskimäärin 150 km lisää huonokuntoisia, niin vuoden 2019 alhaisten korjausmäärien takia niitä tuli viime talvena lisää 175 km. Vuonna 2021 päällysteiden korjausmäärät tulevat olemaan lähempänä vuoden 2019 kuin 2020 tasoa. Sen lisäksi, että korjausmäärät eivät riitä

kyseisen vuoden ikääntymisen korjaamiseen, niin vuoden vähäinen satsaus vaikuttaa rappeutumisen kiihtymiseen myös tulevina vuosina.

Riittävä rahoitustaso päällysteiden nykytason turvaamiseen olisi Pirkanmaalla noin 19–21 miljoonaa euroa. Korjausvelan vähentäminen edellyttäisi vielä suurempaa jatkuvaa satsausta. Vuonna 2021 käytettävissä on noin 15 miljoonaa euroa. Nykytason säilyttäminen edellyttäisi noin 300–350 kilometrin korjaamista. Vuonna 2021 päällystysmäärä Pirkanmaalla on noin 225 km.

Tieverkon kunnon heikkeneminen näkyy etenkin vähäliikenteisemmällä verkolla. Tienkäyttäjille ja kuljetuksille teiden huono kunto tarkoittaa merkittäviä lisäkustannuksia. Päällysteitä joudutaan myös purkamaan. Päällysteiden purkamisia joudutaan alhaisen rahoitustason vuoksi tekemään sellaisillakin osuuksilla, joissa se ei liikennetaloudellisesti olisi kokonaisedullista. Tämä tarkoittaa liikkumiskustannusten kasvua kansalaisille ja yrityksille.

Siltojen kunto ei Pirkanmaalla ole yhtä suuri ongelma kuin eräillä muilla alueilla. Sorateiden kuntoa pidetään yllä hoitotoimenpitein ja runkokelirikkokorjauksin, mutta niiden parantamiseen ei ole varaa. Varusteiden ja laitteiden, esimerkiksi kaiteiden, rumpujen ja valaistuksen palvelutasoa ei pystytä turvaamaan Väyläviraston ohjeiden mukaisella tasolla, sillä niiden uusimiseen ei ole osoitettu juurikaan rahoitusta. Niitä joudutaan kuitenkin jonkin verran korjaamaan päällysteiden korjauksiin osoitetulla rahoituksella.

Alueella päätettäviin investointeihin ei ole rahoitusta pieniä liikenneturvallisuustoimenpiteitä, esimerkiksi suojatiejärjestelyjä, lukuun ottamatta. Vuonna 2020 liikenneturvallisuus on Pirkanmaalla heikentynyt muusta maasta poiketen. Vaikka vakavien onnettomuuksien vaihtelu on huomattavaa, eikä väyläverkon puutteet useinkaan ole syynä onnettomuuksien, niin onnettomuusriskiä vähentäviin tai niiden vakavuusastetta lieventäviin infran kehittämistoimenpiteisiin olisi myös varattava alueellista rahoitusta.

Talousarvioesityksessä painotetaan ilmastomuutoksen hillintää. Tieverkon kunnolla on tutkitusti vaikutus liikenteen energiankulutukseen ja sitä kautta päästöihin.

Uudet tieinvestoinnit puuttuvat talousarvioesityksestä

Vuonna 2021 Pirkanmaan ELY alueella toteutetaan vt 3 Hämeenkyrönväylän rakentaminen sekä vuoden 2020 talousarvion perusteella jatkuvana perusväylänpidon hankkeena vt 9 parantaminen välillä Yliskylä-Oritupa.

Pirkanmaalle uusia kehittämisinvestointeja ei ole osoitettu ja pidemmällä ajanjaksolla alueen osuus investoinneista on ollut epäsuhtainen alueen merkittävyyttä kuvaaviin tunnuslukuihin verrattuna.

Tieinvestointien suurempaa rahoitusta puoltaisi lakiin liikennejärjestelmästä ja maanteistä määritelty runkoväylien palvelutason turvaaminen.

Pirkanmaalla vaikuttavin toteuttamista odottava liikenneinvestointi on valtatie 9 Tampereen ja Oriveden välillä. Se voidaan toteuttaa vaiheittain ja ensimmäisessä vaiheessa toteuttamisvalmiudessa olisi välin Alasjärvi - Käpykangas parantaminen, kustannuksiltaan 75 miljoonaa euroa. Kyseisellä välillä on Suomen vilkkain kaksikaistainen maantieosuus. Väylä on myös kuljetusten runkoreitti: Vilkkaimmillaan sillä kulkee yli 1600 raskasta ajoneuvoa vuorokaudessa, mikä vastaa useiden valtateiden kokonaisliikennemäärää. Tieosuudella tapahtuu myös runsaasti vakavia onnettomuuksia. Hanke on liikennetaloudellisesti erittäin kannattava. Sujuvampi liikkuminen tarkoittaisi myös päästöjen vähenemistä ja rakentamisen yhteydessä hoidettaisiin myös muita ympäristöhaittoja, esim. meluongelmia kuntoon.

Johtopäätökset

Tieliikenteen ongelmien ratkaiseminen edellyttää riittävää rahoitusta. Talousarvioesityksen laskelman perusteella tieverkkoon osoitetut investoinnit ovat olleet tarkasteluajanjaksolla 2000–2019 yhteensä 252 miljoonaa euroa pienemmät kuin vastaavan ajanjakson poistot.

vs. ylijohtaja Juha Sammallahti

Toiminnanohjauspäällikkö Janne Lintilä

Tämä asiakirja KEHA/8459/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/8459/2020 har godkänts elektroniskt

Sammallahti Juha 29.10.2020 09:49

Lintilä Janne 29.10.2020 09:37